

Flumina.
Montes.

Portus.

Vulgi mores.

Latus exterius vocant. Pars quæ Italiæ propior est, *Cismontana*, & quæ versus Sardiniam excurrit *Ultramontana* dicitur. Urbes Plinius xxxiii fuisse in ea testatur, quod etiam ex eo notavit Martianus Capella: Ex Strabone tamen non tam Civitates quam Castella fuisse videntur. Hodie Opidum est *Bastia* in quo Summus Gubernator præsidium habet. Est & *Nebbium* Civitas cum Comitatu. Eam Pto. *Cersinum* videtur appellasse. Fluminibus rigatur *Gelone*, *Tavignano*, *Sagona*, *Bavono*, *Tegiamo* & nonnullis aliis. Silvis, Nemoribusque, quæ Resinam exhibent, Montes hinc inde vestiuntur. Montes vero præcipui sunt *Illia Orba* dicti: item *Cheparteno Mons*, *Mons Tenda*, *Mons Gualango*, *Mons Russus*. In mari autem inter Corsicam & Sardiniam Coralium legitur. Portus habet binos hæc Insula satis amplios, maximarum navium capaces, in Sinu qui vocatur *S. Florentii*. Est & *S. Bonifacii Portus*, Ptol. *Portus Syracusanus* dictus. Hodierni Corsicæ Incolæ etiamnum, uti olim, habentur homines agrestes ferocesque, qui vel ipso adpectu animi quamdam ferocitatem referant. Homines pauperrimi, furtis & latrociniiis dediti: ac aliteris prorsus alieni. Episcopi in Corsica Archiepiscopi Pisani Suffraganei, *Aiacensis*, *Alariensis*, *Sagonensis*, *Civitatisensis*. Et Episcopus Archiepiscopo Iannuensi subiectus *Nubiensis* vel *Nebiensis*.

Sardinia.

Regio unde dicta

Situs.

Cæli qualitas.

Soli fertilitas.

Animalium varietas.

SARDINIA a *Sardo* Herculis Filio nomen habet. Timæus *Sandaliotin* appellavit ab effigie soleæ: Mirtilus & Chrysippus *Ichausam* a similitudine vestigii. Eodem respexit Manilius cum inquit, *Sardiniam in Libyco signant vestigia planta*. *Sardegna* hodie audit. Eam ab Ortu Solis Mare Tyrrhenum, a Meridie Africum: ab Occasu Sardoum ambit & littora pulsat; a Septentrione Mare quod ipsam & Corsicam interluit. Aer Insulæ inclemens est: propterea Q. F. monet M. Cicero, ut valetudinem curet, memor quod quum optime valeret, tamen in Sardinia esset: & in Epistolis Tigellium quendam Sardoum hominem esse ait patria sua pestilentiozem. Abundat tota Insula Frugibus, Triticum, Vino, Argenti fodinis, Pecore, Armento, & cunctis ad vitæ usum necessariis. Equorum tanta copia, ut non pauci agrestes sint, dominis carentes, nostris minores, generosi tamen, robusti ac agiles. Venationem habet uberem: multique Rustici ex sola vivunt venatione. Abundat enim regio Apris, Cervis, Damis, & alio quodam animali quod *Muslonem* vocant, quod modo in Corsica descripsimus, Nullum gignit Sardinia Lupum, aut aliud huiusmodi nocens animal. Caret etiam Serpentibus. Silius: *Serpentum tellus pura, ac viduata veneno, Sed tristis celo, ac multa vitata palude*. Sed quod aliis terris Serpens est, id *Solipunga* Sardois agris: Animal perexiguum, simileque Araneis forma. Lucanus *Salpiga* vocat, Plin. *Solipunga*, quod diem fugiat. In Metallis argentariis plurima est: est enim solum istud Argenti dives. Occultim reptat, & per imprudentiam superferentibus pestem facit. Accedit etiam huic incommodo Herba *Sardonis* quam Pausanias in Phocaicis Selino, hoc est Apio similem esse dicit: Latini *Rannunculum* & *Strumeam* vocant. Hæc si edulio fuerit, ora hominum & rictus contrahit, & quasi ridentes perimit.